

močvirnatih, lužnatih in presolnčnih pašnikov treba se je ogibati. Hlevi naj se vedno dobro čedijo in prezračujejo, ko živine ni v hlevu; nikdar ne smejo hlevi z živino prenapolnjeni biti, da niso presoparni; če so prenapolnjeni, mora se nekoliko živine v kako šupo ali na kak drugi senčni kraj postaviti. Če hlevi proti solncu ležè, naj se krog in krog zelene veje postavijo, da vročina tako v hlev ne pritiska, nikdar ne sme v hlevu preveč gnoja ležati. Mrzle in čiste vode se mora živini večkrat ponujati, o veliki vročini najmanj štirikrat na dan; voda naj se osoli ali s kisom (jesihom) zmeša, ali se dá zelnice ali repnice živini večkrat piti, ali naj se nezrelo sadje stolče in za pijačo ali za zobanje daje. Živina, če je mogoče, naj se da v tekoči vodi vsaj enkrat na dan skopati: treba je pa paziti, da se pri tem ne prehladi; če pa ni blizo tekoče vode, naj se živina z mrzlo vodo vsaj enkrat na dan polije in potem s slamo do suhega drgne. Živina, ki vozi, se ne sme nikdar ob času te bolezní v silno vročih dnevih vprezati.

Kedar je pa kužni črm kako živino uže napadel, naj se zdrava od bolne loči in drugam prestavi; pregledati je treba na tanko vso čedo, da se nobena bolna med zdravo ne postavi. Koj o začetku bolezní naj se bolni živini, posebno dobrorejeni, na vratni žili pušča (8 do 12 maselcev krvi). Poliva naj se živina na vsako drugo uro po vsem životu z mrzlo vodo, in naj se potem s slamo dobro drgne. Za pijačo naj se jej daje večkrat na dan okisane vode; če pa noče piti, se jej more masele jesiha v poliču vode trikrat na dan noter viliti. Jesti naj se da živini celo malo in le frišne klaje. Teloh naj se živini prej ko je mogoče v podvratnik zavleče. Vrh tega se daje živini v vodi raztopljenega solitarja pol lota, kafe pa pol kvintelca z moko in vodo, v testo zmešanega; v hudi sili vsake dve uri, sicer pa trikrat na dan. Potreba pa je, da se vsak človek varuje, ki se z bolno ali mrtvo živino peča, da se na kako vižo ne rani ali pa z gnojem, s krvijo, s slinami ne oskruni, ker je to strašno nevarno. Crknena živina se hitro odpelje in se s kožo vred 6 čevljev globoko zakoplje, ali pa se še le potem previdno odere, ko se je popolno shladila. Meso in nobena reč se od take živine, čese je tudi pobila, nikdar ne sme vživati, ker je to uže veliko ljudi v grob spravilo. Hlev in vse orodje, s katerim je bolna živina v kako dotiko prišla, mora se skrbno počediti, z lugom zmiti in zidovje pobeliti, tla, kjer je bolna živina stala, se morajo nekoliko skopati in hlev z žveplom pokaditi, potem kakih 14 dni odprt pustiti, da se prevetri. Ker je vrančni prisad zelo kužen, zato je dolžnost vsakemu gospodarju, da kar brž naznani županu, ko mu je kako živinče zbolelo, da onto ces. okrajni gosposki vedeti dá, katera potem stori, kar postava velevala.

„Novice.“

Kdaj je pravi čas žeti razne sorte žita.

III. Da se pravi čas za žetev zadene, mora kmetovavec na njivo iti in tam zrnje v klasji in latji pregledati. Brž ko ni več mlečnato, ampak že testasto in debelo, je čas, da se dene pod srp žito. Ko bi se želo, dokler je zrnje še mlečnato, se to preveč skrči, če se pa žetev predolgo odlašá, tako da zrnje v klasji popolnoma dozori in se strdi, ima manj moke v sebi in še ta ni tako dobra, ker mekine predebele ostanejo. Vrh tega pa se tudi mnogo zrnja po izkapanji pozgubi. Skušen kmetovavec je to zgubo cenil na deseti del celega pridelka. Da je tudi slama od rano požetega žita dosti boljše in več vrednosti glede na krmivno moč kakor pa od pozno požetega, to je znana in jasna stvar. In tam, kjer je slama velik del živinske klaje, je to velevažna reč. V marsikterih krajih slama ni dosti boljši kup od sena. Če je pa slama vže na njivi popolnoma dozorela, in če jo je še vrh tega veter in dež iztepel in izpral, je kot živinska klaja skoraj vso redivno moč pozgubila, in živina se bo ob taki slamnati klaji le slabo počutila. Če se je pa žito poželo, dokler je bilo v bilji še nekaj soka, je tudi slama boljša živinska krma in to dosti boljša, kakor si to marsikdo misli.

Konečno hočemo še na kratko omeniti, kako je treba s požetím žitom ravnati. Požeto žito ne sme predolgo nepovezano ali v snopji na njivi ležati, ampak brž v snope poveže in v stavke razpostavi ali pa v kozolce ali stoge porazobesi. Če se debeli snopi povežejo, kar je zavoljo dobička na času dobro, slama sicer ne trpi mnogo, ako nekoliko delj časa na njivi ležijo; vendar pa je dobro še pred nočjo snopje v stavke postaviti ali porazobesiti. Ako se snopi dobro v stavke postavijo, smejo brez škode delj časa na njivi ostati posebno, če se jim je pravi klobuk, ki jih dežja in solnca brani, naredi.

Trtna uš je na Francoskem vinograde tako upostošila, da so Francozje letos uže 140 milijonov frankov v zlatu izplačali za tuje vino. Največ nakupili so ga na Španjskem, potem na Italijanskem in Ogerskem.

Dopisi.

iz Maribora. († G. dr. Duchatsch) je naglo politično smrt storil po samomoru. Čuditi se temu ni, ako pomislimo, da živimo v dobi brezštevlnih samomorov. Zlasti od liberalizma nadehnenim ali oblizaním ljudem pristudi se ta svet toliko, da ne morejo pričakati narurne smrti. Zato čujemo skoro vsak dan, kako je se ta ustrelil, drugi zavdal, tretji žile prerezal, četrti v vodo skočil, peti obesil itd. Tudi g. dr. Duchatsch ni hotel čakati na narurni konec svojemu dvojnemu poslanstvu. Razne „britkosti tega življenja“ žalostne skušnje s političnimi prijatelji, brezuspešen boj z nasprotniki itd.

zagrenil mu je politično življenje, katerega je se toliko veselil, ko je liberalna gospoda še neomejeno, neskajljeno gospodstvo v rokah držala. Prišedši toraj domov iz deželnega zbora štajerskega i natelevši na novo nezgodo pri milenih svojih mladidih se močno užali. „Duha moči“ se mu temniyo, politični možgani pa rodijo črno misel političnega samomora. Vzame toraj pero in papir pod tresočo se roko ter napiše svoj politični testament, ga prebere in potem litografirati da v mnogih iztisih, da ga odpošlje županom svojega volilnega okraja. Testament izroči slavnemu poštnemu uradu s kolekovano prošnjo, naj točno izvrši njegovo poslednjo voljo. Zgodilo je se tako. Župani prejeli so g. dr. Duchatschevo pismeno položitev poverjenega mu poslanstva. In sedaj mu dojde slednja ura. Še enkrat vzame kot poslanec pero v roko ter napiše pismo do deželnega glavarja štajerskega in do predsedništva dunajskega državnega zbora. V pismu stoji odpoved poslanstvu „wegen Familienrücksichten“ t. j. zavoljo skrbi za lastno rodbino. In sedaj bilo je djano. G. dr. Duchatsch je položil poslanstvo za deželni pa tudi državni zbor. Maribor ima zopet političnega mrtveca. Deželni in državni poslanec leži mu na pravici. G. dr. Duchatsch zbran je k svojim političnim očetom: Brandstetterju, Reiterju itd. Dolžni mu smo zarad njegovih raznih zaslug spregovoriti tudi v „Slov. Gosp.“ primerno pogrebnico. To storimo brž, ko nam dojde njegov testament, t. j. odpovedno pismo do županov. V njem je baje več nedostojnostij! Do one dobe naj toraj leži na pravici!

Iz Celja. Na celjski gimnaziji bilo je koncem ravno minulega šolskega leta 236 učencev, izmed katerih je šolo končalo: 17 učencev z odliko, 161 s prvim, 25 z drugim in 9 s tretjim redom; 24 učencev sme skušnjo ponavljati. Z ozirom na narodnost je gosp. ravnatelj naštel 119 Nemcev, 112 Slovencev, 3 Lahe, 1 Hrvata in 1 Francoza. 232 gimnazijalcev bilo je katoličanov, ostali 4 protestanti. — Izmed slovenskih nalog, ktere so zdelovali slovenski dijaki, omenjam št. 7. na VII. razred: „Dvignite srčno zaklad slovenskega dlana in uma!“ in pa št. 1. za VIII. razred: „Blagor mu, ki se trudi za blagor domovine“. Gotovo praktične naloge! Ko bi le povsod tako bilo! Nek dunajski, Slovencev sovražni list, pišeč o neugodnem uspehu letošnjih zrelostnih skušenj na celjski gimnaziji povdarja posebno to okoljščino, da so propadli vsi slovenske narodnosti; toda list je zamolčal, da sta pa obadva dijaka, ki sta maturo dovršila z odliko, tudi Slovenci. — Sicer se res čudimo, da se je zvrгло toliko Slovencev. Bi morda naši fanti ne napredovali boljše, ako bi se zamogli učiti v svojem maternem slovenskem jeziku, katerega gotovo stokrat boljše razumevajo, kakor ptuji jezik nemški? Vsaj se inače slovenske glavice hvalijo kot bistre. — Kakšen bi bil pa neki izid skušenj, če bi se dijaki nemške narodnosti morali učiti v slovenskem jeziku?

Kakšen hrup bi pač nastal, če bi se takole sporočilo bralo po listih: „Izmed 14 dijakov na gimnaziji v . . . kateri so se podvrgli zrelostni skušnji, se jih je zvrгло 6; ti so bili nemške narodnosti. Podučevalo se je na ovi gimnaziji izključljivo v slovenskem jeziku“. Jelite: tū bi se kričalo o zatiranji nemške narodnosti, tū bi se agitiralo za vstanovljenje nemške gimnazije itd. itd., a kdo se zmeni zdaj za to, če vbogi slovenski dijak ne razumeva nemških profesorjev, nemškega poduka? Kdo se ga usmili, če si mora v svojo glavico vbijati neznane in nerazumljive germanske besede?

Iz Frauheima. (Grozna nevihta s točo) nas je obiskala v nedeljo 18. julija. Okolo $\frac{1}{4}$. ure popoldne pretrgajo se oblaki, se vsuje toča, razlije povodenj, kakoršne uže dolgo ne pomnimo. Nemilo zadete so srenje Frauheim, Ranče, Loka, Morje, Ješence, Radisel, dalje Kohlberg, g. Polskava, Gabernik, Bukovec. Večjidel požeta setev je v zemljo vbita, česar ni voda odnesla in blato zasulo. Trava je do korena pobita, pridelki v goricah, sadež na drevesih uničen. Vinogradi so za več let poškodovani. Samo v Frauheimski srenji so škoda na pridelkih cenili na 57.400 fl. Koliko škode je pa povodenj napravila na stezah, njivah, mosteh, mlinih, poslopjih itd. to še dopovedati ne moremo. Jednemu mlinu je 7 črevljev debeli zid ob jezū odtrgalo. Nesreča je res velika. Ne vemo, kako bi si pomagali. Slabe letine, velike dače, mnogovrstna plačila so nas itak hudo stiskovala; sedaj je pa še ta nesreča nas dohitela! Frauheimska srenja ima 1700 fl. davka predpisanega in srenjskih doklad je 20%. Mnogo nas je stalo šolsko poslopje, pri katerem smo še 1500 fl. dolžni. Zidali smo novo cerkev in tudi tukaj smo s 5000 fl. na dolgu. Bog se nas usmili!

Iz Koroškega. (Razne novosti). Mesto Beljak mora jako zdravo biti. Akopram živi v njem nad 6000 ljudij, vendar uže 6 tednov nihče ni umrl. Tamošnji grobar pa vzdihuje: moj Bog, če nihče ne umerje, mi ni mogoče živeti! — Naš deželni zbor je dne 13. jul. svoje zborovanje sklenil, naloživši še prej davkovcem 56% deželne doklade. Vsi deželni potroški znašajo 639.785 fl. Omenimo, da je zbor vlado prositi sklenil, naj ta odpravi davkovske eksekutorje in mudne plačilce po 2krat na leto opominja, to pa v 1. in 3. četrtu leta. Čuditi se pa moramo, da so liberalci tretjič vrgli pod klop nasvet, naj se ustanovi za Koroško deželna zavarovalnica. G. Einspieler je zahteval, naj se vendar deželnemu odboru naloži važno reč pregledovati, zlasti izvrstna pravila gornje-avstrijske zavarovalnice, ki vsej deželi na veliko korist blizu 70 let deluje. Mnogo denarja ostaja doma, ki bi sicer v tuje kraje in roke šlo. V obližji Velikovskem je treba Dravino strugo popraviti. V ta namen je deželni zbor dovolil 11145 fl. — Vreme je večjidel lepo in gostov prihaja mnogo kopat se v naših jezerih. Časi pribrujejo pa tudi silne nevihte, večjidel od južne strani. Izredno strahovita

uima pridrla je v nedeljo 18. julija. Skoro vse Celovsko polje je toča obsula, to pa debela, kakor jabelka. Škoda je neznano velika. — Kmete po planinah trebati začelo je Hüttenberško železarijsko društvo. Kde le mora, kupi posestvo, izžene stanovnike, podere poslopja, poseka pitovno drevje, in zasadi vse s smrekami in mecesni. — Celovska gimnazija štela je tetos 280 dijakov. V nedeljo 25. jul. obhaja društvo katoliških rokodelcev 25letnico svojega obstanka mogoče sijajno. Iz Maribora, Gradca, Ljubljane, Dunaja, Innsbrucka, Monakovega in Rima pridejo društveni poslanstveniki. Konečno omenimo še lepe 1400letnice na rojstvo sv. Benedikta, katero so č. oo. benediktini v št. Paulu v Lavantskej dolini obhajali dne 9., 10. in 11. jul. Ob enem bilo je posvečenje krasnega novega altarja v samostanskej cerkvi. Delo je res mojstersko. Izdelalo je se v Gradci po narisu g. Grausa. Tridnevne svečanosti udeležilo je se mnogo ljudstva in duhovnikov. Kot gubernika sta se proslavila pri tej priliki graški dominikan č. o. Deniffe in mariborski kanonik velečestiti gospod Fr. Kosar!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Skoro vsi deželni zbori so dokončali svoje letošnje zborovanje, le dalmatinski in gališki še zborujeta. Nemški liberalci so sprva žugali, da bodo v njih grofa Taaffeja in njegovo ministerstvo napadali. Ni se zgodilo tako; le v Českem zboru so ostali mož beseda, a zdalo jim nič ni. Ministerstvo se ne gane iz mesta. Zatem so začeli rogoviliti z nekšnim „šulvereinom“ zahtevajoč, naj vsak Nемеc, nemškutar in srenja v žep segne in pomaga snovati ponemčevalnih šol; toda reč leze polževo; ovenka ni; na spodnjem Štajerskem je do sedaj le mestni zastop v Celji smelo in junaški poškrobatal v mestno blagajnico, da položi darilce „teutonskemu“ rogovilstvu. Naposled so mislili dunajski shod avstrijskih strelcev porabiti za svojo laž „nemštvo je v nevarnosti“. Toda spodletelo jim je. Strelci nemški, slovanski, magjarski itd. vsi so poudarjali avstrijsko domoljubje, avstrijsko vzajemnost in potrebo zvesto oklenoti se svetlega cesarja in njegove preuzvišene cesarske hiše. Avstrijski domoljubje se tega resnično veselimo. Nesramno „prusaštvo“ dobilo je smrtni udarec. Judovsko-liberalni listi se pa močno jezijo. Strelni shod bil je res sijajen; samo iz Tirolskega došlo je 1000 strelcev s staro zastavo, pod katero je se l. 1809. Andrej Hofer bil vojskoval, 82 let Hoferjev zet g. Holzknecht jo je nosil. Svitli cesar so podarili novo zastavo avstrijskim strelcem, kardinal Kutschker so jo blagoslovili po sv. meši, ki je bila na jasnem pred Franz-Jožefovo kosarno. Cesarica bila je botra. Grabljivi sosedi gledajo srdito na krepljenje avstrijskega domoljubja, celó Garibaldijev sin Menotti je došel na Dunaj gledat naših strelcev; stari prusko-nem-

ški cesar Viljelm pa je zopet v Gostinskih toplicah v Salcburškem. — Na Dunaji so juda Seelingerja obsodili na 6 let v ječo, ker je kadetom denarjev posojeval in jih neusmiljeno odiral. Grdun je si nadrl okolo 50.000 fl. — Salcburški deželni zbor je naložil deželnemu odboru nalog, naj dela priprav, da se zopet pobira šolnina. — Na Gališkem je vlada morala Albrehtovo železnico prevzeti v svoje oskrbovanje. — Ljubljanski nemčurji in udje pevskega društva „Liedertafel“ napravili so z babami, dekleti in otroci izlet na „Šmarno goro“. Tukaj so dali cerkev odpreti. Eden jim igra na orglah polke in valcerje, zunaj so pa babe in dekleta z moškimi plesale po pokopališči. Domov gredoči bili so potem od kmetskih fantov tepeni. V sled tega velik hrup po nemških novinah, češ, Slovenci hočemo Nemce pobiti itd. — Pomorsko mesto Pulj (Pola) strada vode, vsi studenci so usahnoli. V Bosni in Heregovini dokončano je novo številjenje. Našteli so 43 mest, 31 trgov, 5054 vasi, 189.662 hiš, 1.158.440 prebivalcev (607.789 moških, 550.651 ženskih); med temi je 448.613 mohamedanov, 496.761 pravoslavni in 209.391 katoliških kristijanov, 3426 judov in 249 drngovercev; dalje našteli so 158.034 konj, 413 mul, 2721 oslov, 761.302 goved, 775 bivolov, 839.988 ovac, 522.123 koz, 430.354 svinj in 111.148 panjev bučel.

Vnanje države. Na Turškem se mora vsak trenutek odločiti, ali bo mir ali vojska. Poslanci evropskih velevlad so dne 16. jul. sultanu izročili sklep Berlinske konference, naj Turki prepustijo Grkom Tesalijo in Epir. Sultan še ni odgovoril, Grki so pa z veseljem sprejeli ovi sklep ter se orožajo, da se polastijo odmerjenih jim dežel. Ali tudi Turki orožajo se močno in pošiljajo kanone, vojake in strelivo v Dardanele, v Solun, Volo, Prevezo, zlasti pa ščujejo Albance. Ti so uže Črnogorce zavratno napali 2krat, več mož ustrelili in desetim glave odrezali. Črnogorski knez pozivlja Evropo v posredovanje zoper takšne tolovaje ter pošilja vojakov na mejo. Zmešnjava je tem večja, ker se Bismark meša v turške homatije in pošilja sultanu nemško-pruskih oficirjev in uradnikov. V Adani v Mali-Aziji pa so se mohamedani tako razljutili na kristijane, da so teh mnogo ubili. — V Rumeliji potovala je mati slavnega ruskega generala Skobeljevova in je bila tolovajski napadena in umorjena. — Nemški cesar Viljelm je potrdil novo cerkveno postavo, ki druga ni, nego novo orožje za uničenje katoličanstva na Nemškem. — Francozi so dne 14. jul. obhajali republikansko svečanost. Pri tej priliki so freimavrerji vojake upijanili, ki so potem strašno razbijali po večih mestih in grdo razsajali proti mešnikom in redovnikom. Mnogo vrlih katoličanov so ubili, med temi generala Roksina. — V vojski zoper Kitajce, če pride res do nje, imeli bodo Rusi zaveznike Japonce in Portugize. — Italijanom žuga velika nezgoda; velikanski železniški tunel od Genove skoz